gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Vraagstelling en mandaat burgerberaad
Datum:	03 juli 2024
Agendapunt:	9
Behandeling:	Besluitvormend
Portefeuille-houder(s):	de raadswerkgroep burgerberaad
Steller:	Marian van Voorn in samenwerking met de raadswerkgroep burgerberaad
Zaaknummer:	Z.HHL.085111

1. Samenvatting

Eerder, op 2 maart 2022, heeft de gemeenteraad naar aanleiding van motie van de raad van 12 mei 2021, besloten om een Burgerberaad te organiseren. Destijds is een Plan van aanpak vastgesteld, waarin onder meer de doelen van en randvoorwaarden voor een Burgerberaad zijn vastgesteld en is er een budget beschikbaar gesteld door de raad.
De raad moet, zo is destijds besloten, de precieze vraagstelling en het mandaat nog wel vaststellen. Daartoe dient dit raadsvoorstel.

Het principe van een Burgerberaad is dat een groep gelote inwoners (in dit geval 100) zich, na meerdere bijeenkomsten waarin zij gevoed worden met informatie en met elkaar in gesprek gaan (deliberatie), uitspreekt over een aan hen voorgelegde vraag.

De bedoeling is dat deze groep van inwoners van de gemeente met elkaar in gesprek gaan en een advies formuleren aan de gemeenteraad. De vraagstelling die voorligt:

Hoe ziet wonen in Het Hogeland er nu en in de toekomst uit?

- ***Wat is nodig om de wooncrisis sneller te bestrijden?***
- ***Welke oplossingen kan het burgerberaad bedenken en wat is daarvoor nodig.***

De deelnemers van het Burgerberaad krijgen mandaat van de gemeenteraad. Dit betreft een ‘zwaarwegend advies’. Dit betekent dat de gemeenteraad zich in beginsel committeert aan de adviezen van het Burgerberaad en deze overneemt. Als de gemeenteraad een of meerdere adviezen niet overneemt, moet er goed beargumenteerd worden waarom de adviezen niet overgenomen worden en dit actief worden teruggekoppeld aan de deelnemers van het burgerberaad.

Na de zomervakantie wordt het Burgerberaad verder opgepakt en voorbereid. Rond de jaarwisseling zal het Burgerberaad plaatsvinden, zodat het hele traject voor de zomervakantie van volgend jaar kan worden afgerond en het Burgerberaad een (zwaarwegend) advies richting de raad kan geven.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit
Vaststelling van de vraagstelling en het mandaat ten behoeve van het 1e Burgerberaad Het Hogeland. In het verlengde hiervan wordt voorgesteld om de raadswerkgroep te continueren ter begeleiding van de verdere voorbereidingen voor het Burgerberaad.

3.1 Inleiding en aanleiding
Op 2 maart 2022 heeft de gemeenteraad, naar aanleiding van een motie van de raad van 14 april 2021, het besluit genomen om een Burgerberaad in te stellen en te organiseren. Het Plan van aanpak en de begroting (bijgevoegd, evenals de motie) zijn hiervoor de leidraad. Vast ligt inmiddels:

- Wat de doelen van het Burgerberaad zijn.
- Wie de deelnemers aan het Burgerberaad zijn en hoe er geloot wordt.
- Dat er een breder participatie/communicatieplan wordt gemaakt om alle inwoners te betrekken bij het burgerberaad.

Destijds is besloten dat de raad de precieze vraagstelling en het mandaat separaat, op een later moment en op voorstel van de werkgroep vaststelt. Dat moment is nu aangebroken.

Ander onderwerp
Het was oorspronkelijk de bedoeling dat het Burgerberaad zou worden ingezet rondom de – nieuwe – Omgevingsvisie van de gemeente. In 2022 was de eerste versie van de Omgevingsvisie in Het Hogeland al in de maak, anticiperend op een snelle invoering van de Omgevingswet.

Na een inventarisatie op mogelijke vraagstellingen heeft de raadswerkgroep geconcludeerd dat de te maken keuzes voor een actualisatie en ook de marges voor aanpassing van de ‘waardenkaart’ erg klein zijn. Er zou een grote kans zijn dat de uitkomst van een Burgerberaad neerkomt op marginale aanpassingen van de Omgevingsvisie 1.0. en dus een daarvan nauwelijks afwijkende Omgevingsvisie 2.0. Met als gevaar dat het Burgerberaad tot teleurstelling leidt bij de deelnemers en als instrument een negatieve beoordeling krijgt. En ook dat de voor een Burgerberaad uit getrokken middelen achteraf gezien niet doelmatig besteed blijken te zijn.

De conclusie was dat het gekozen onderwerp, de Omgevingsvisie, zich toch minder goed leende voor het organiseren Burgerberaad dan in eerste instantie was gedacht en er gezocht moest worden naar een ander, beter passende, onderwerp.

Tijdens een raadsinformatiesessie van 6 december 2023 is opgehaald welke onderwerpen de raad het meest geschikt acht voor een Burgerberaad. Tijdens die sessie zijn ook de voorwaarden voor een goede vraag besproken. De genoemde onderwerpen zijn uiteindelijk geprioriteerd door de, in ruime mate aanwezige raadsleden. Daarna is de raadswerkgroep met de hoogst geprioriteerde onderwerpen aan de slag gegaan om te inventariseren wat geschikte onderwerpen konden zijn. In de bijlagen staan de uitkomsten van deze raadsinformatiesessie.

De twee volgende onderwerpen zijn in overweging genomen.

Ereschuldgelden
De raad heeft eerder een motie aangenomen, waarin wordt gesteld dat inwoners meer en beter betrokken moeten worden bij de ontwikkeling/invulling van de ereschuld. Deze wens om Groningers meer te betrekken is er een vanuit de hele regio. Met de hele Groningse regio wordt er nu gezocht naar invulling daarvan en wat het verhaal van Groningen moet worden. Dit wordt een boodschap vanuit de hele regio, met een lokale invulling.
De timing nu is vooral gericht om dat brede verhaal goed neer te zetten en niet te veel al gemeentelijk op te pakken. Het lijkt daarom niet slim om nu een Burgerberaad te houden op gemeentelijk niveau. Daarom ligt het in de rede om op dit moment geen Burgerberaad in te stellen over het thema ereschuldgelden.

Wonen
Er zijn meerdere gesprekken geweest met de beleidsmedewerker Wonen en met de raadswerkgroep over het onderwerp Wonen. Het Burgerberaad zou kunnen gaan over de vraag hoe de wooncrisis sneller op te lossen:

- Hoe kunnen we wooncrisis anders oplossen?
- Wat voor woonvormen en doelgroepen passen daarbij, hoe kunnen we dit mogelijk maken?

Ondanks dat er nu niet direct een nieuwe woonvisie in de maak is, zijn er wel mogelijkheden om een visie op (tijdelijke) woonvormen te formuleren. Daarmee kun je dit buiten het proces van de woonvisie plaatsen om toch te kunnen versnellen, uiteraard binnen de wettelijke kaders. Uiteindelijk kan dit dan alsnog toegevoegd worden aan de nog op te stellen woonvisie.

De raadswerkgroep heeft uiteindelijk unaniem gekozen om de vraagstelling en mandaat voor het onderwerp Wonen nader uit te werken.

Vraagstelling
Een goede vraagstelling is belangrijk, omdat deze in belangrijke mate de uitkomst van het Burgerberaad bepaalt. Als je een algemene vraag stelt, krijg je een algemeen antwoord. Het helpt om de vraag af te bakenen en concreter te maken. Te concreet zorgt er weer voor dat het wellicht niet relevant is voor iedere deelnemer (bijvoorbeeld: waar moeten de windmolens in een bepaald gebied komen). Het is vooral van belang dat deelnemers van het Burgerberaad nog inbreng hebben op de te maken keuzes. En, de prijs-pretverhouding moeten met elkaar in evenwicht zijn. Een complexer vraagstuk vraagt meer tijd, informatie en expertise dan een eenvoudig vraagstuk.

De volgende vraagstelling leggen wij, in samenspraak met de beleidsadviseur Wonen, voor aan de raad. Geef als Burgerberaad een advies aan de gemeenteraad:

Hoe ziet wonen in Het Hogeland er nu en in de toekomst uit?

- ***Wat is nodig om de wooncrisis sneller te bestrijden?***
- ***Welke oplossingen kan het Burgerberaad bedenken en wat is daarvoor nodig.***

Mandaat
Het bijbehorende mandaat is een ‘zwaarwegend advies’. Dit betekent dat de gemeenteraad zich committeert aan de adviezen van het burgerberaad en deze overneemt. Als de gemeenteraad één of meerdere adviezen niet overneemt, moet er goed beargumenteerd worden waarom de adviezen niet overgenomen worden en dit actief worden teruggekoppeld aan de deelnemers van het burgerberaad.

Kaders
Naast de vraagstelling en het mandaat krijgt het Burgerberaad een aantal kaders mee, waarbinnen de adviezen moet vallen om te kunnen voldoen aan het mandaat.

Dit zijn:
- De adviezen moeten financieel haalbaar zijn;
- De adviezen moeten binnen wet- en regelgeving passen.

3.2 Bevoegdheid raad
De raad is bevoegd te besluiten over vormen van participatie ter ondersteuning van de eigen besluitvorming.

3.3 Historische context
Op 14 april 2021 heeft de raad van Het Hogeland een motie aangenomen om te onderzoeken of en hoe een burgerberaad ingezet kan worden als participatie-instrument.

Voor het opstellen van een Projectplan (Plan van aanpak) en het proces om te komen tot vraagstelling en mandaat is een opdracht verstrekt aan een externe deskundige (Marian van Voorn), met ruime ervaring op het gebied van burgerparticipatie en met het organiseren van verschillende vormen van Burgerberaden.

Op een interactieve wijze is tijdens een introductiebijeenkomst en twee werkbijeenkomsten gewerkt aan het Plan van aanpak. Aan de werkbijeenkomsten is deelgenomen door de leden van de raadswerkgroep, aangevuld met andere raadsleden, twee collegeleden, enkele vertegenwoordigers van de organisatie. Waarbij ook inbreng is geleverd door experts van buiten. De opbrengst van de werkbijeenkomsten is vastgelegd in bijgevoegd Plan van aanpak. Het Plan van aanpak is door de raad vastgesteld om 2 maart 2022.
Het budget is beschikbaar gesteld in de Voorjaarsnota 2022.

In het Plan van aanpak is bepaald dat de definitieve vraagstelling en het mandaat nog op een later moment - ter besluitvorming - wordt voorgelegd aan de raad.

4. Beoogd resultaat (of effect)
Vraagstelling, mandaat en kaders zijn vastgesteld, op basis waarvan het Burgerberaad verder voorbereid en uitgevoerd kan worden.

5.1 Argumenten/motivering
De genoemde onderwerpen zijn door de raad geprioriteerd. Omdat de timing van een Burgerberaad voor de inzet van ereschuldgelden niet past, is er gekozen voor het thema Wonen. Daarnaast is het thema Wonen een actueel thema, juist ook voor inwoners van Het Hogeland en door alle leeftijdscategorieën en bevolkingsgroepen heen. Ondanks dat er nu niet direct een nieuwe woonvisie in de maak is, zijn er wel mogelijkheden om visie op (tijdelijke) woonvormen invulling te geven. Daarmee kun je dit buiten het proces van de woonvisie plaatsen om binnen wettelijke kaders, toch te kunnen versnellen. Uiteindelijk kan dit dan alsnog toegevoegd worden aan de te maken woonvisie.

5.2 Risico’s
De gemeente heeft in beperkte mate invloed om de wooncrisis op te kunnen lossen. Binnen het Burgerberaad moet dit duidelijk worden gemaakt. Overigens wil dit niet zeggen dat de deelnemers van het Burgerberaad geen onderwerpen mogen bespreken die niet binnen de gemeentelijke invloed liggen, maar er moet duidelijk gecommuniceerd worden waar de gemeente over gaat en waar niet.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking
De geschatte kosten voor het organiseren van het Burgerberaad zijn vastgelegd in een begroting en de middelen daarvoor zijn reeds vrijgemaakt in de Voorjaarsnota 2022. Deze middelen zijn daarna telkens door raad overgeheveld en vastgelegd in de begroting van de gemeente.

7. Vervolgtraject

7.1 Uitvoering
Verdere voorbereiding en uitwerking voor het Burgerberaad kan plaatsvinden zodra de raad akkoord is met de vraagstelling en het mandaat.

7.2 Tijdspad
Voorbereiding Burgerberaad: juli - december 2024;
Uitvoering/ organisatie Burgerberaad: december 2024 – mei 2025;
Afronding/ oplevering advies richting raad: juni 2025.

7.3 Evaluatie
Na elke burgerberaadbijeenkomst wordt er tussentijds geëvalueerd, zodat er bijgestuurd kan worden voor de volgende bijeenkomst. In mei/juni 2025 wordt het hele traject en het 1e Burgerberaad van Het Hogeland geëvalueerd met de werkgroep en daarna met de raad.

Bijlage(n)/ achterliggende documenten:

1. Motie Burgerberaad, d.d. 12 mei 2021
2. Plan van Aanpak Burgerberaad Omgevingsvisie 2.0
3. Begroting behorende bij het Plan van Aanpak Omgevingsvisie 2.0

Winsum, 13 juni 2024,

Leden van de werkgroep Burgerberaad.